

Sygn. akt I Ca 155/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa S. K.

przeciwko E. S.i A. W.

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 13 lutego 2013 r. sygn. akt III RC 6/12

1) oddala apelację;

2) przyznaje adwokatowi M. K. wynagrodzenie w kwocie 71,30 (siedemdziesiąt jeden 30/100) złotych brutto za reprezentowanie z urzędu powódki S. K. w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji i kwotę tę nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ł..

Sygn. akt. I Ca 155/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w Łasku

w sprawie III RC 6/12, oddalił powództwo S. K. przeciwko A. W.i E. S.o alimenty.

Ponadto Sąd Rejonowy przyznał i nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łasku – adwokatowi M. K. kwotę 147,60 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, nie obciążając powódki kosztami procesu.

Orzeczenie to zostało oparte na ustaleniach, które Sąd Okręgowy podzielił

i przyjął za własne: S. K. jest babką ojczyzną pozwanych, obecnie ma 87 lat, jest wdową. Umową z dnia 04 grudnia 1986 r. S. K. przekazała swojemu synowi należące do niej udziały w gospodarstwie rolnym położonym we wsi N. U.. Mocą tej umowy ustanowiona została na jej rzecz służebność osobista polegająca na prawie do korzystania z dwóch izb domu mieszkalnego oraz szopy na opał i piwnicy na ziemniaki, a także prawo użytkowania działki o obszarze 30 arów w miejscu jednorazowo i dobrowolnie wybranym przez uprawnioną

Syn powódki zmarł w 2006 r. Spadek po nim nabyły jego żona K. K. i córki A. W. i E. S..

Powódka jest emerytką, pobiera świadczenie w wysokości 950 zł. Jest osobą bardzo schorowaną i ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności, wymaga stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby. W 2011 r. powódka wydała na leki średnio ok. 400 zł miesięcznie. Obecnie roczny koszt leków i środków czystości to ok. 7000 zł, czyli 583 zł miesięcznie. Powódka potrzebuje ok. tony węgla na sezon grzewczy, co kosztuje 800-900 zł rocznie, czyli ok. 70 zł miesięcznie. W 2011 r. otrzymała zasiłek celowy w kwocie 200 zł na zakup opału w formie niepieniężnej. Kupuje też drzewo za 460 zł rocznie (ok. 40 zł/m-c). Za prąd płaci ok. 50 zł miesięcznie, za gaz 50 zł miesięcznie. Wodę czerpie ze studni.

Powódce pomaga córka H. W.. Przyjeżdża do niej dwa razy w tygodniu wraz z synem i mężem. Przywozi i przygotowuje matce jedzenie, pomaga w higienie osobistej, kupuje dla niej leki, sprząta, pierze.

S. K. niczego nie brakuje, dzięki pomocy córki ma zaspokojone swoje potrzeby

H. W. mieszka z mężem i synem. Wraz z mężem otrzymują emerytury w wysokości po ok. 1300 zł. Nie mają innych źródeł utrzymania. W skali miesiąca ponoszą następujące wydatki: czynsz - 253 zł, gaz - 50 zł, telewizja kablowa - 39 zł, prąd - ok. 120 zł, telefon stacjonarny - 38,13 zł. Do ogrzania mieszkania winna wystarczyć tona węgla (ok. 900 zł/rok). Łączne koszty utrzymania mieszkania wynoszą zatem ok. 575,13 zł miesięcznie, co podzielone na 3 osoby daje ok. 192 zł na każdego z domowników.

H. W. korzysta z telefonu komórkowego za który płaci 69 zł miesięcznie i opłaca ubezpieczenie na życie dla siebie i męża za 34,70 zł miesięcznie na każde z nich. Spłaca też dwa kredyty, łącznie rata wynosi 700 zł. Posiada też samochód osobowy, którego ubezpieczenie kosztuje rocznie 497 zł (czyli 41,40 zł/m-c)

Sąd Rejonowy ustalił, że córka powódki wraz z mężem dysponują wspólnie miesięcznie kwotą ok. 2.600 zł, a ich stałe wydatki wynoszą 1263,22 zł (koszty utrzymania mieszkania 191,71 x 2 osoby, telefon komórkowy 69 zł, ubezpieczenie na życie 34,70 x 2 osoby, kredyt 700 zł, OC auta 41,40 zł), to na pozostałe wydatki pozostaje im kwota 1336,78 zł.

Pozwane nie utrzymują obecnie kontaktu z powódką.

W ocenie Sądu Rejonowego stan faktyczny w sprawie nie był w zasadzie sporny między stronami.

Dokonując oceny możliwości finansowych i majątkowych H. W. Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę kosztów związanych z utrzymaniem jej syna P. W.. Jest on bowiem osobą dorosłą, samodzielną i pomimo pozostawania bez pracy, na jego rodzicach nie ciąży obowiązek alimentacyjny wobec syna. Dlatego też koszty utrzymania mieszkania, w którym mieszka rodzina W. zostały rozdzielone między trzy osoby. Podobnie, opłacanie składki na ubezpieczenie na życie syna nie wchodzi w zakres usprawiedliwionych potrzeb H. W..

Sąd Rejonowy nie dał wiary powódce w zakresie, w jakim podała, że na leki wydaje 1200 zł miesięcznie, gdyż jest to sprzeczne nie tylko z fakturami złożonymi do akt sprawy, ale też zeznaniami świadków.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że powódka otrzymuje emeryturę w wysokości 950 zł, zaś jej koszty związane z zakupem leków, środków czystości oraz utrzymaniem domu wynoszą blisko 800 zł miesięcznie, a więc na zaspokojenie pozostałych potrzeb, a w szczególności wyżywienie pozostaje powódce jedynie 150 zł miesięcznie.

W ocenie Sądu Rejonowego, z uwagi na powyższe, kwota ta jest niewystarczająca, co uprawnia do stwierdzenia, że S. K. znajduje się w niedostatku

Zgodnie z przepisami art. 128 krio i 132 krio osobą zobowiązaną alimentacyjnie wobec S. K. w pierwszej kolejności jest jej córka H. W., gdyż jest ona zstępną powódki w bliższej kolejności niż pozwane.

Sąd Rejonowy stwierdził, że H. W. w pełni czyni zadość swemu obowiązkowi i opiekuje się matką oraz dostarcza jej środków utrzymania, gdyż zarówno sama powódka, jak i jej córka zgodnie podały, że S. K. niczego nie brakuje i dzięki pomocy córki ma zaspokojone swoje potrzeby i z tego względu na pozwanych nie ciąży obowiązek alimentacyjny wobec powódki.

Na marginesie Sąd Rejonowy podniósł, że obowiązku alimentacyjnego pozwanych wobec babki ojczyściej nie można, powołując się na zasady współżycia społecznego, wywodzić z faktu, że są one obecnie właścicielkami gospodarstwa, które dawniej należało

do powódki, z tego względu iż zawarta w przepisie art. 5 k.c. klauzula generalna pozwalająca w pewnych szczególnych sytuacjach na uznanie działania lub zaniechania uprawnionego za nadużycie prawa i odmowę mu ochrony, nie może stanowić podstawy roszczenia.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., a o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu zarówno w postępowaniu głównym jak i zażaleniowym, na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodziła się powódka zaskarżając powyższy wyrok apelacją w całości, zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy - art. 233 § 1 k.p.c.- poprzez niedokonanie przez Sąd Rejonowy wszechstronnej oceny dowodów oraz zastosowanie wadliwych kryteriów ich oceny, skutkujące:

- ustaleniem mniejszego zakresu usprawiedliwionych potrzeb powódki niż ma to miejsce w rzeczywistości,
- przyjęciem, iż córka powódki H. W. jest w stanie uczynić zadość obowiązkowi alimentacyjnemu w całości,
- przyjęciem, iż na pozwanych nie ciąży obowiązek alimentacyjny wobec powódki w żadnej części,
- błędnym ustalaniem sytuacji finansowej pozwanej E. S..

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniosła o zmianę wyroku poprzez zasądzenie od każdej z pozwanych na rzecz powódki alimentów we wnioskowanej wysokości po 500 zł miesięcznie, płatnych do 10-go dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z rat oraz zasądzenie na rzecz pełnomocnika powódki kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki S. K. jest bezzasadna i podlega oddaleniu

Odnosząc do zarzutu naruszenia prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c., należy stwierdzić, iż Sąd - wbrew twierdzeniu skarżącej - wszechstronnie rozważył zebrany w sprawie materiał dowodowy. W sposób jednoznaczny

określił kryteria i argumenty uzasadniające trafność zawartego w wyroku rozstrzygnięcia. Apelacja nie wykazała błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności w ocenie zebranych dowodów, które prowadziłyby do odmiennych wniosków niż te, które przyjął Sąd pierwszej instancji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu –

na podstawie tego materiału dowodowego – można było wysunąć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków i dowodów albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego – nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok SN z 27.09.2002r, opubl. Lex nr 56906).

Z uwagi na powyższe, nie sposób się zgodzić z tym, że Sąd Rejonowy ustalił mniejszy zakres usprawiedliwionych potrzeb powódki, niż ma to miejsce w rzeczywistości oraz ustaleniem, że H. W. jest w stanie uczynić zadość obowiązkowi alimentacyjnemu w całości wobec matki, z tego względu, że z zeznań H. W.(k.234 i 235) wynika odmienne stanowisko niż zaprezentowane w uzasadnieniu apelacji.

Córka powódki szczegółowo wskazała okoliczności oraz kwoty jakie wydaje oraz jakie posiada źródła dochodów, jak również to, że jej matka nie wie ile co kosztuje, gdyż ona sama płaci za nią rachunki, robi remonty oraz dokonuje zakupów. Z tego też względu nie sposób zgodzić się z wyliczeniami zaprezentowanymi w uzasadnieniu apelacji, gdyż przeczą one stanowisku córki powódki oraz załączonym przez nią samą rachunkom.

Apelująca wskazała w uzasadnieniu apelacji kwoty jakie wydatkuje miesięcznie zupełnie w oderwaniu do zeznań córki H. W.i załączonych do akt sprawy rachunków. W szczególności dziwi podanie w apelacji kwoty 2000 złotych rocznie jako koszt opału, podczas gdy H. W. sama podała, że jest to kwota 1000 złotych (d. zeznania k 235). Wysokość spłaty kredytów także została przyjęta przez sąd na podstawie jej zeznań (700 złotych), natomiast z załączonej do akt sprawy informacji z banku (k 163) wynika, że rata kredytu wynosi 507,97 złotych , a całkowity termin spłaty skończył się w dniu 29 kwietnia 2013 r. Jedynie słusznym zarzutem było nieprawidłowe ustalenie przez Sąd pierwszej instancji kosztów opłaty ubezpieczenia samochodu. Sąd ustalił całkowity koszt na kwotę 497 złotych, podczas gdy była to jedna rata. Nawet jednak kiedy powiększyć się ten wydatek o drugą ratę, to łączny koszt opłat w stosunku miesięcznym podwyższy się tylko o 41,40 złotych w stosunku miesięcznym, co nie podważa ustaleń Sądu Rejonowego, że córka powódki może zaspakajać jej potrzeby i popadnie z tego powodu w niedostatek.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzut istnienia podstaw do obciążenia pozwanych obowiązkiem alimentacyjnym wobec powódki jest nieuzasadniony.

Sąd Rejonowy trafnie wskazał, że przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wyraźnie wskazują kto i w jakiej kolejności jest zobowiązany alimentacyjnie.

Zgodnie z art. 128 krio obowiązek alimentacyjny w pierwszej kolejności obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo, a na podstawie art. 132 krio, zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

W związku z powyższym, przenosząc rozważania na grunt niniejszej sprawy, trzeba stwierdzić, iż to na samej córce powódki - H. W. w pierwszej kolejności spoczywa obowiązek alimentacyjny, gdyż nie żyje jej brat, który jak wspomniano wyżej wykonuje bez zastrzeżeń, a więc na pozwanych – wnuczkach powódki taki obowiązek nie ciąży, dopóki żyje krewny z bliższym stopniem do pełnienia takiego obowiązku.

Z tego chociażby względu, zarzut błędnego ustalenia sytuacji finansowej pozwanej E. S. przez Sąd Rejonowy należy uznać za bezprzedmiotowy, gdyż na pozwanej nie ciąży obowiązek alimentacyjny, a więc ustalanie jej możliwości finansowych jest zbędne w sprawie niniejszej.

Podsumowując należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji zasadnie uznał, że nie zostały spełnione przesłanki zastosowania art. 128 krio w zw. z art. 132 krio oddalając powództwo w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację powódki oddalił.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 7 ust 1 pkt 11 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. Nr 461.) przyznając pełnomocnikowi powódki zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.